

overfyldte Arbejdsmarked. Hvorledes Vilkaarene for vor Industri bliver, naar Verden igen gaar noget i Lave, ved vi ikke. Det kommer an paa Muligheden for at faa Raastoffer til rimelig Pris, paa Arbejdsforholdene og paa Konkurrencen fra Udlandet. Derimod ved vi, at Landbruget altid, trods Svingninger i Konjunkturerne, vil være en mere sikker Indtægtskilde, hvor omfattende Produktionen end bliver.

Paa Rigsdagen ligger nu forskellige Lovforslag, som sigter til en Løsning af denne Sag, nemlig om Besiddelsesformen, om Præstegaardsjordernes Inddragelse til mindre Jordbrug, om Ekspropriation af Jord og det nu til Afgørelse i Folketinget foreliggende Forslag om Len og Stamhuse.

Vi tillægger dette Forslag den største Betydning for hele Jordreformen, da Tilvebringelsen af Jord selvfølgelig er Grundbetingelsen for Reformens Nytte. Hvad der kan fremskaffes til Smaalodder ved Præstegaardsjorderne, er ret begrænset, og hvad der kan skaffes ved Ekspropriation til Dagspris, vil blive ret dyr Jord. Derfor bør Samfundet i størst mulig Udstrækning inddrage under sin Besiddelse den Jord, der omhandles i Grundlovens § 91, og som Samfundet gennem Tiderne har haft under Kontrol og Varetægt og i større eller mindre Grad Ret til.

Ved det foreliggende Lovforslag indrages vederlagsfrit 20 eller 25 pCt. af disse Godsers Værdier. Dette er — udtalte Ministeren under Sagens første Behandling — ikke mere, end hvad de paagældende Besiddere har haft i særlig Værdiforøgelse i Krigsaarene.

Socialdemokratiet er af den Formening, at Samfundets Ret til disse Godser maa give sig Udslag i en større Inddragelse end her foreslaaet.

Som bekendt har Ejendomsfordelingen her i Landet fra tidligere Tider i høj Grad været afhængig af kongelig Protektion og Vilkaarlighed med social Forfølgelse og Undertrykkelse af Jordens oprindelige Dyrkere. Da Christian den Femte i 1671 udstedte Grevernes og Friherrernes Privilegier, toges til Gengæld for disse store

Begunstigelser et afgørende Forbehold med Hensyn til Ejendomsretten og Arveretten til Godserne, idet Slægterne fik Nydelsesretten, ikke Ejendomsretten, og under alle Omstændigheder skulde, naar en Familie uddøde, Godset falde tilbage til Staten. Dette gælder de saakaldte Hjemfaldsgodser. Denne Hjemfaldsret for Staten var ogsaa ganske naturlig, thi Kongen gav med rund Haand til sine Yndlinge. Grevskaftet Holsteinborg paa Sjælland og Baroniet Brahetrolleborg paa Fyn er talende Eksempler i saa Henseende. Desuden fik Besidderne en Mængde værdifulde Privilegier af forskellig Art.

Men hele dette Lensvæsen er en unyttig og skadelig Levning fra tidligere Tider, og her er i Sandhed en gammel Uret, som bør gøres god igen. Mindretallets Forslag gaar derfor ud paa, at *de 30 Godser, hvortil Staten har Hjemfaldsret*, med dertil knyttet Løsøre og Fideikommisskapitaler samt Kapital, der er substitueret for tidligere med Majoratsbaand belagt Jordegods, tilfalder Staten ved de nuværende Besidderes Død. Enken og nærmeste Successor erholder for Livstid en rundelig aarlig Ydelse af Statskassen.

Mindretallet forudsætter, at Modstanderne af denne fuldstændige Inddragelse af Hjemfaldsgodserne vil henvise til Grundlovens § 80. Mindretallet har imidlertid — og formentlig med Rette — den Opfattelse, at Hjemfaldsretten er Udtryk for Statens Ejendomsret til disse Godser. Forsaavidt denne Ret maatte betragtes som knyttet til den Eventualitet, at der ikke længere er nogen successionsberettiget til den paagældende Besiddelse, da forandrer dette ikke Forholdet; thi da Successionen maa betragtes som en *speciel* Arvegangsorden, og da Lovgivningsmagten fuldt saa vel maa kunne forandre denne som den almindelige Arveadgang, kan den betingede Adgang til Succession, som maatte have, ogsaa *helt ophæves*. Muligvis vil man hævde, at Retten for de allerede fødte eller mulig blot undfangne successionsberettigede i alt Fald ikke kan betages disse. Men da *Adgangen* til at